

רעיונות מקוריים לדרשות שבועיות לשלוחים

יצא לאור בתאריך:
ידי סיון תשע"ג

פרשה:
פרשת בהעלותך

כותרת:
על תאוות אסורות ועל תאוות מותרות...

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד

פרשת בהעלותך

על תאוות אסורות ועל תאוות מותרות...

בשנים האחרונות מנהלת עיריית ניו יורק מאבק נגד תופעת ההשמנה. כפועל-יוצא מכך נאסרה מכירת משקאות ממותקים ותוססים במנות גדולות במסעדות וכדו' ברחבי ניו יורק. העירייה טענה שיש קשר ברור בין כמות הצריכה של משקאות ממותקים במקומות מסוימים להיקף ההשמנה של תושבי המקום.

העירייה החלה אפוא לתקן חוקים ו'גזירות' שונות בתחום הזה, ולעומתם קמו אחרים שטענו שזו התערבות בוטה בחייהם הפרטיים של התושבים.

כל זה הזכיר לי 'גזירה' אחרת שיצאה בניו יורק שהתפשטה והתבצעה במהירות בלי הכוח של החוק, בלי משטרה ובלי צבא.

זה היה בשנת 1963, לפני חמישים שנה, בהתוועדות שבת פרשת שמיני שבה קוראים בתורה את הסיפור הטראגי של שני בני אהרן, נדב ואביהו. רש"י מסביר שהסיבה למיתתם היתה כי "שתויי יין נכנסו למקדש" (ויקרא יו"ד, ב). התורה מצווה אפוא על הכהנים שבשעת כניסתם לעבוד ולשרת בבית המקדש הם אסורים בשתיה, "יין ושכר אל תשת... בבאכם אל אהל מועד" (יו"ד, ט).

הרבי קרא אפוא לחסידים לחדול משתיית משקאות חריפים ואסר עליהם את הדבר, עד שהתקנה הזאת קיבלה את שמה המפורסם "תקנת – או גזירת – המשקה".

מה היה הרקע לתקנה הזאת?

כל מי שהשתתף אי פעם בשמחה או במסיבה של יהודים יוצאי רוסיה בוודאי הבחין כיצד הם אומרים ולוגמים 'לחיים'. זה לא כמו כאן שאנשים רק מבחינים בבקבוק אלכוהול וכבר מקבלים סחרחורת עזה, יהוד רוסיה באמת יודעים איך לשתות ואיך לחגוג.

חסידי חב"ד הגיעו מרוסיה וכמו כולם גם הם עסקו באמירת 'לחיים' כמו שצריך. אבל אז הרבי הטיל 'פצצה' ואמר שעל כל יהודי נאמר "ממלכת כהנים וגוי קדוש", ובעצם כל יהודי הוא כמו כהן שמשרת בבית המקדש ולכן נאסר עליו לשתות יין בעת עבודתו ('שיחות קודש' תשמ"א כרך ג עמ' 764).

הרבי הסביר שמשקה הוא "דבר מאוס" ויש בו כדי להזיק להפצת היהדות. היות שכל אחד צריך לעסוק בהפצת היהדות שזה כמו העבודה בבית המקדש, לכן חל עליו האיסור שחל בשעתו על הכהנים ('תורת מנחם' תשכ"ג כרך ב עמ' 351 ועוד).

אבל הרבי לא אסר את השתיה על כולם, אלא רק על אלו שהם פחות מגיל ארבעים. וגם על הצעירים הוא לא אסר לחלוטין, אלא התיר להם לשתות שלוש או ארבע פעמים 'לחיים' בהתוועדות, וכל הפעמים ביחד צריכים להיות פחות מרביעית (כלומר, פחות משלש וחצי Ounces). הרבי אף הוסיף והבהיר שהאיסור חל גם על שמחת תורה וגם פורים, וכן גם על חתונות ומסיבות, בלי יוצא מן הכלל.

מדוע ההיתר חל דוקא בגיל ארבעים? הרבי ציטט מאמר חז"ל מעניין. הגמרא במסכת שבת (קנב, א) אומרת שהאמורא שמואל שחי בעיראק שבבבל אמר פעם לתלמידו רבי יהודה "שיננא שרי שקיך ואכיל לחמך עד ארבעין שנין מיכלא מעלי מכאן ואילך משתי מעלי". שמואל היה קורא לרבי יהודה בשם "שיננא" שפירושו תלמיד חריף, ואמר לו: תפתח את השק שלך, כלומר פתח את הפה שלך ותאכל לחם, "עד גיל ארבעים אכילה מועילה לגוף, אחרי גיל ארבעים שתיה מועילה לגוף".

לכן אמר הרבי שמי שהוא מעל גיל ארבעים הוא לא אוסר עליו, אבל עד גיל ארבעים הוא אוסר על השתיה, והרבי חזר על כך פעמים רבות במשך השנים.

הנקודה המעניינת היא, ששנים רבות לפני שהגבילו חוקית את השתיה בארה"ב, הרבי כבר ראה את הסכנה שבזה ועצר את התופעה.

דבר דומה התרחש בקשר לעישון סיגריות. בשנת 1942 (תש"ג) הרבי הקודם שיגר מכתב להנהלת הישיבה ואסר את העישון על כל בחור שהוא פחות מגיל עשרים (ראה 'אגרות קודש' אדמו"ר הרי"צ כרך ז עמ' סו). ושוב, הרבה לפני שהגבילו את גיל העישון בארצות הברית לגיל 18 – הרבי כבר הגביל לגיל עשרים.

בפרשת השבוע – בהעלותך – אנחנו קוראים על שיחה שהתנהלה בין משה לחותנו יתרו. משה אומר לו "נוסעים אנחנו אל המקום אשר אמר ה'", אנחנו נוסעים לארץ, "וה' דבר טוב על

ישראל", ולכן תצטרף אלינו ותסע איתנו יחד לארץ המובטחת. יתרו סירב בנימוס להצעת חתנו משה, ועם ישראל יצא לדרכו כשהארון נוסע לפנייהם וענן ה' מגן עליהם. משה רבינו אמר אז את הפסוק המפורסם שאנחנו שרים כאשר מוציאים את ספר התורה מארון הקודש: "ויהי בנסוע הארון ויאמר משה" (במדבר יו"ד, לה).

הכל היה נראה רגוע ומבטיח, ולפתע בבת אחת הכל השתנה, "ויהי העם כמתאוננים", האספסוף התלוננו, "מי יאכילנו בשר", הם רוצים סטייקים, לא פחות ולא יותר. לשמע דרישתם, משה היה המום, הוא כבר ראה בעיני רוחו את עם ישראל נכנס לארצו והנה אלה רוצים כעת "אֶ שְׂטִיקֵעַל פְּלִישׁ"...

התורה מספרת "ויחר אף ה' מאד ובעיני משה רע". בחטא העגל זה עוד היה נראה ויכוח "אידיאולוגי", מעין ויכוח על אמונה ועל השקפה, אבל כאן הם מתלוננים לא על אמונה, הם פשוט רוצים בשר...

משה פנה אפוא אל הקב"ה ואמר "למה הרעת לעבדך". אותו משה רבינו שפנה לה' במצרים וטען "למה הרעת לעם הזה" עומד כעת וטוען "למה הרעת לעבדך", כלומר הוא לא מסוגל יותר לשאת את משא העם על שכמו עד שהוא מבקש "הרגני נא!"

הקב"ה השיב לו שאין מה לדאוג והוא יתן להם בשר, "לא יום אחד ולא יומיים עד חדש ימים עד אשר יצא מאפכם". ואכן הם קיבלו בשר והם אכלו כל כך הרבה עד ש"הבשר עודנו בין שניהם" והתחוללה מגפה בקרב העם.

התורה מספרת לנו שהמקום הזה נקרא "קברות התאוה" כי שם קברו את העם המתאווים" (במדבר יא, לד). לא כתוב ששם קברו את אוכלי הבשר אלא את ה"מתאווים" דוקא. הבעיה היא עם ה"תאוה", לא משנה אם זה למשקאות ממותקים או למשקאות חריפים או אפילו לבשר בלבד. עם ישראל קבר את התאוה במדבר.

אבל כולנו יודעים שכל תכונה שהקב"ה מעניק לנו, המטרה היא לא לקבור אותה אלא לנתב את התכונה הזאת לאפיקים חיוביים ומועילים.

מותר שתהיה לנו 'תאוה' לעשות טובה ליהודי. אם יהודי יכנס לבית כנסת ויטען שיש לו 'תאוה' להתפלל או 'תאוה' להאזין לדבר-תורה – זה חיובי, יותר מ'תאוה' לצולנט שמוגש אחרי התפילה.

אחרי הכל, הסיבה לבריאת העולם היא כי "נתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים".

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"